

**CİNSİYET VE BRANŞA GÖRE EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİ
(ERZİNCAN EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ)***

**ACCORDING TO GENDER AND BRANCH, LEISURE TIME
ACTIVITIES OF STUDENTS FROM FACULTY OF EDUCATION
(THE EXAMPLE OF FACULTY OF ERZİNCAN EDUCATION)**

Hüseyin Hüsnü BAHAR**

ÖZET

Araştırmanın amacı, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine ayırdıkları süreyi cinsiyet ve branşlara göre karşılaştırmaktır. Veriler 2005–2006 öğretim yılında, Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi'nin altı farklı öğretmen yetiştirme programına kayıtlı 1029 öğrenciden elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular, öğrencilerin cinsiyete göre serbest zaman etkinliklerine ayırdığı süreler arasındaki farkın on aktif ve altı pasif serbest zaman etkinliği bakımından anlamlı, dört aktif serbest zaman etkinliği bakımından anlamsız olduğunu göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin branşlarına göre, altı aktif ve dört pasif serbest zaman etkinliğine ayırdıkları süreler arasındaki farkın anlamlı olduğu, sekiz aktif ve iki pasif serbest zaman etkinliği için ayrılan süreler arasındaki farkın anlamsız olduğu bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: serbest zaman, öğretmen adayları, eğitim fakültesi öğrencileri

ABSTRACT

The purpose of this study is to compare students' time usage for leisure time activities according to their branch and sex. The data is collected from 1029 students who enrolled six different programs in Atatürk University, Faculty of Erzincan Education in 2005-2006 academic years. Developed by researcher a questionnaire form is applied to collect the data. Findings from analyses revealed that the difference among time usage for leisure activities of students as to sex differs in respect of 10 active and six passive leisure time activities and does not differ in account of four active leisure time activities. In addition, it was found that the difference among time usage for leisure activities of the students as to branch differs

* Bu çalışma 15'nci Eğitim Bilimleri Kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-posta: hhbahar@hotmail.com

relating to of six active and four passive activities, and does not differ as to eight active and two passive leisure time activities.

Key words: leisure time, teacher candidates, students from faculty of education

1. GİRİŞ

Bireyin yaşam ve gelecekle ilgili tutumlarının önemli ölçüde biçimlendiği gençlik dönemi kişilik gelişimi bakımından önemlidir. Bu gelişimde serbest zaman etkinliklerinin katkısı vardır (Fitzgerald, 1995). Tanımı ve kapsamı ile ilgili farklı görüşler olmakla birlikte (Hills, Argyle ve Reeves 2000; Wilson 1980; Parker 1975); serbest zaman bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu, kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zaman olarak tanımlanmaktadır (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç 2003, s. 16; Tezcan 1982, s. 10).

İlgili literatürde serbest zaman etkinliklerinin çeşitli şekillerde sınıflandırıldığı görülmektedir. Serbest zaman etkinlikleri niteliklerine ve sürelerine göre sınıflandırılabilirdiği gibi (Tezcan 1982, s. 26); katılımcıların yaşına veya sayısına, katılım süresine, etkinliğin yapıldığı ortama ve katılımcıların sosyolojik özelliklerine göre değişik şekillerde sınıflandırılabilir (Hacıoğlu ve ark., 2003, s. 36-39; Karaküçük 1999, s. 75-76). Serbest zaman etkinlikleri etkinliğe katılma amaçlarına göre de sınıflandırılabilir. Amaçlarına göre sınıflandırıldığında serbest zaman etkinlikleri dinlenme, kültürel, toplumsal, sportif, turizm ve sanatsal olmak üzere altı başlık altında incelenebilir (Karaküçük 1999, s. 74). Yapılan diğer bir sınıflamada, serbest zaman etkinlikleri fiziksel, sanatsal, pratik işler, entelektüel ve toplumsal olmak üzere beş gruba ayrılmıştır (Tezcan 1982, s. 26). Bireyin katılım biçimi dikkate alındığında, serbest zaman etkinlikleri aktif ve pasif etkinlikler olmak üzere iki grupta incelenebilir (Hacıoğlu ve ark., 2003, s. 37). Televizyon izleme, radyo dinleme, sinema ve tiyatroya gitme, spor karşılaşmalarını izleme gibi bazı etkinlikler pasif etkinlikler; spor yapma, bir müzik aleti çalma, şarkı söyleme, resim yapma gibi bazı etkinlikler de aktif etkinlikler olarak kabul edilmektedir. Serbest zamanların aktif etkinliklerle değerlendirilmesi tercih edilir. Ancak, makul ölçülerde olması ve bireyin kişilik özellikleri ile uyumlu olması halinde, serbest zamanların pasif etkinliklerle değerlendirilmesi yararlı olabilir (Karaküçük 1999, s. 80).

Bazı kaynaklarda boş zaman olarak da ifade edilen serbest zamanın nasıl ve hangi etkinliklerle değerlendirileceği önemli bir sorun olarak gö-

rılmaktadır (Kılbaş 2001, s.20; Korkmaz 2000; Karaküçük 1999, s. 92; Erkal 1992, s. 62, Tezcan 1982, s. 72,73). Çünkü gençlerin yaşam tarzının bir parçası olan serbest zaman etkinlikleri, onların kişilik gelişimini ve arkadaşlık ilişkilerini önemli ölçüde etkiler (Caldwell ve Darling 1999). Serbest zaman etkinliklerinin türü, bu etkinliklere katılma biçimi ve bu etkinlikler için ayrılan süre, bireyin kendini gerçekleştirme sürecinde olumlu bir benlik tasarımı geliştirmesi bakımından önemlidir (Gökmen, Açıkalin, Koyuncu ve Saydar 1985). Serbest zaman etkinlikleri gençlerin bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı kalmalarına katkı sağlayabileceği gibi, uyumsuz bazı davranışlar geliştirmesine de kaynaklık edebilir (Piko ve Vazsonyi 2004; Osgood, Wilson, O'Malley, Bachman ve Johnston, 1996). Uygun etkinliklerle değerlendirilmesi halinde serbest zaman etkinlikleri bireyin dinlenmesine, eğlenmesine ve kendini yenilemesine yardım eder. Bu yolla toplumsal refaha da önemli katkılar sağlar (Aydoğan ve Aral 2006).

Serbest zamanları uygun etkinliklerle değerlendirmek bireye ve topluma çeşitli katkılar sağlar (Karaküçük 1999, s. 92). Demokratik toplum düzeninin oluşması, toplumsal dayanışmaya katkı sağlaması, tören gereksinimlerini karşılama, çocuk suçluluğunu önleme gibi toplumsal katkılarının yanı sıra; sağlığı koruma, mesleki gelişim sağlama, geliri artırma, iş verimini artırma (Karaküçük 1999, s. 92; Tezcan 1982, s. 33-45) ve duygusal zekayı geliştirme (Kılbaş 2001, s. 92) gibi bazı bireysel katkıları da vardır.

Üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmesi eğitsel ve sosyo-kültürel gelişim bakımından önemli görülmektedir (Korkmaz 2000). Eğitim fakültesi öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri söz konusu olunca, durum daha farklı bir boyut kazanmaktadır. Gelecek nesillerin eğitiminden sorumlu olan öğretmenlerin yetişme sürecindeki serbest zaman etkinlikleri ile ilgili tercih ve yönelimleri, hem kendi sosyo-kültürel gelişimlerini hem de gelecekte kendisini model olarak alacak olan öğrencilerini etkileyecek olması bakımından önemlidir.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin serbest zamanlarını eğlendiren, dinlendiren ve eğiten etkinliklerle geçirmesi, hem okul başarısı hem de mutlu bir insan olması bakımından önemlidir. Bunun için de serbest zaman etkinliklerinin istenen etkinlikler olması gerekir. Serbest zaman ile hobi arasında güçlü bir ilişki olmasına rağmen (Kılbaş 2001, s. 135), çevre koşulları ve ekonomik olanaklar bireyin serbest zaman etkinlikleri ile ilgili tercihlerini sınırlandırabilir. Birey istediği etkinliği değil, ulaşabileceği etkinliği tercih etmek zorunda kalabilir.

Öğrencilerin serbest zamanlarının uygun etkinliklerle değerlendirilmesinde eğitim kurumlarının önemli sorumlulukları vardır. Öğretim kurumları öğrencilerin bazı serbest zaman etkinliklerini planlamalı veya örgütlemelidir. Bireyin değerini artırmak, onun yaşamında mutluluğu elde etmesine yardımcı olmak, bireyin serbest zaman ilgilerini uyandırmak, onu gayrete getirerek bu konuda tutum ve değer geliştirmesini sağlamak, çeşitli serbest zaman becerileri öğretmek öğretim kurumlarının sorumluluk alanına girmektedir (Karasar ve ark., 1999, s. 12).

İlköğretime öğretmen yetiştiren eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme programları incelendiğinde (YÖK 1998), öğrencilerin katılmak zorunda olduğu ders ve uygulama etkinlikleri dışında serbest zaman etkinlikleri için kullanabilecekleri uzun bir sürenin olduğu söylenebilir. Serbest zaman etkinliği olarak öğrencilerin bu süreler içinde yapabileceği çok sayıda etkinlik vardır.

Öğrencilerin serbest zamanlarında iyi uğraşlara yönelmeleri, gelecekte oluşabilecek bazı sosyal, ekonomik, sağlık ve eğitim problemlerinin önlenmesi bakımından önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebilmeleri için çeşitli olanakların sağlanması gerekir (Karasar ve ark., 1999, s. 12). Ancak, bunun yapılabilmesi için öğrencilerin serbest zaman etkinlikleri ile ilgili yönelimlerinin bilinmesine gereksinim vardır. Araştırma, öğrencilerin serbest zaman etkinliklerinin tespit edilmesine katkı sağlayacaktır.

Bireyin gelişimi bir bütündür. Bir gelişim alanındaki olumlu ya da olumsuz özellikler diğer gelişim alanlarını da aynı yönde etkiler (Senemoğlu 2004, s. 7). Başarıları, başarısızlıkları, ilgileri, yetenekleri ve diğer tüm özellikleri ile bireye bir bütün olarak yaklaşıldığında, bireyin tüm özelliklerinin etkileşim içinde olduğu söylenebilir. Eğitim sürecindeki başarı veya başarısızlıkların sebepleri ders dışı faaliyetlerden etkilenebilir. Bu nedenle, öğrencinin başarısızlıklarını başarıya dönüştürmek, bu şekilde öğrencinin gelişimine katkı sağlamak ve yeni fırsatlar oluşturmak için onu iyi tanımak gerekir. Araştırma sonuçlarının, öğretmen adaylarını daha iyi tanımaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Eğitim programı dışındaki etkinliklerin, öğrencilerin gelişimini önemli ölçüde etkilediği bilinmektedir (Eccles, Barber, Stone ve Hunt 2003). Uygun serbest zaman etkinliklerine katılma, öğrencilerin fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimlerine de katkı sağlar (Karasar ve ark., 1999, s. 9-10). Serbest zaman etkinliklerinin program dışı birçok planlı ve plansız

etkinliği kapsadığı düşünülürse, öğrencinin katıldığı serbest zaman etkinliklerinin öğrencinin gelişimini önemli ölçüde etkilediği söylenebilir.

1.1. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, eğitim fakültesi öğrencilerinin serbest zamanları değerlendirme alışkanlıklarının tespiti ve hizmet öncesi yetişme sürecinde öğretmen adaylarını daha iyi tanınması bakımından önemlidir. Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme programlarını geliştiren ekipte yer alan ilgililerin, eğitim fakültesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine ilişkin yönelimlerinden haberdar olması, onların öğrenci gereksinimlerini de dikkate alan program geliştirmelerine katkı sağlar. Öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine ilişkin yönelimlerinin bilinmesi öğretim elemanları bakımından da önemlidir. Öğrencinin her yönüyle daha iyi tanınması, öğretim elemanı ile öğrencileri arasındaki iletişimi kolaylaştırır. Öğrencilerin okul dışı etkinliklerine ilişkin yönelimlerinin bilinmesi okul yönetimi için de önemlidir. Öğrenci gereksinimlerinin tespiti, bu gereksinimlerin bir bölümünü karşılayabilecek olan sosyo-kültürel içerikli etkinliklerin belirlenmesi, seçimlik ders uygulamaları ile fiziki ve sportif ortamların planlanmasında okul yönetimine yardım eder. Ayrıca, bu araştırmadan elde edilecek olan sonuçlar benzer araştırmaların yapılmasına katkı sağlayacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine ayırdıkları sürenin cinsiyet ve kayıtlı olunan öğretmen yetiştirme programı (branş) bakımından farklı olup olmadığını, eğer farklılık varsa bu farklılığın hangi branşlarda hangi tür etkinliklere yönelik olduğunu tespit etmektir.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırma, Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi'nde 2005–2006 öğretim yılında altı farklı branştan 607 erkek ve 453 kız olmak üzere toplam 1029 öğrenciyi kapsamaktadır. Verilerin toplandığı dönemde Erzincan Eğitim Fakültesi'ne kayıtlı toplam öğrenci sayısı 2341'dir. Araştırma kapsamında ilköğretim Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenli-

ği, Türkçe Öğretmenliği ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği programlarına kayıtlı öğrenciler bulunmaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyet ve Branşlarına Göre Dağılımı

		Öğrenci Sayısı	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	590	57,3
	Kız	439	42,7
	Toplam	1029	100,0
Branş	İlköğretim Sınıf Öğretmenliği	187	18,2
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	114	11,0
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	154	15,0
	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	224	21,8
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	173	16,8
	Türkçe Öğretmenliği	177	17,2
	Toplam	1029	100,0

2.2. Ölçme Aracı

Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Uzman görüşü de alınarak geliştirilen anket formu, ön uygulama yapılarak denenmiş ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra kullanılmıştır.

Ön uygulama sonuçlarına göre, öğrencilerin en fazla zaman ayırdıkları 20 serbest zaman etkinliği tespit edilmiş ve ankette yer verilmiştir. Etkinlikler katılım biçimine göre aktif ve pasif etkinlikler olmak üzere iki gruba ayrılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin en fazla katılım gösterdiği 14 aktif serbest zaman etkinliği tespit edilmiştir. Bu etkinlikler şunlardır: Ders çalışma amaçlı olmayan kitap okuma, internet ortamında okunanlar da dâhil olmak üzere gazete-dergi okuma, internette gezinti yapma, internet ortamında oyun oynama, bilgisayarda oyun oynama, kahvehane ve benzeri yerlerde oyun oynama, kahvehane ve benzeri yerlerde oyun dışı etkinlikler yapma, müzikal etkinliklere katılma, halkoyunları ve dans etkinliklerine katılma, sportif etkinliklere katılma, gezi veya yürüyüş yapma, arkadaş veya akraba ziyaretine gitme, sohbet veya tartışma, satranç oynama. Aynı şekilde, tespit edilen pasif serbest zaman etkinlikleri ise altı tanedir. Bunlar: Sportif etkinlikleri izleme, DVD-VCD gibi araçlardan film izleme, sinemaya gitme, radyo dinleme, radyo dışı müzik dinleme (MP3 çalar-I Pod), televizyon izlemedir. Ayrıca, belirtilen etkinlikler dışında yapılan etkinliklerin de diğer başlığı altında belirtilmesi istenmiştir.

Serbest zaman etkinliklerine katılım düzenli olmayabilir. Bu nedenle, öğrencilerin serbest zaman etkinlikleri tespit edilirken, 18 etkinlik için haftalık, iki etkinlik için aylık katılımları dikkate alınmıştır. Öğrencilerin 18 serbest zaman etkinliği ile diğer etkinliklere katılım sürelerini saat olarak, sinemaya gitme ve arkadaş-akraba ziyaretini ise aylık katılım sayısı olarak ifade etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin çeşitli türdeki serbest zaman etkinliklerine ilişkin veriler, son bir aylık katılım özelliklerini dikkate alacak şekilde eğitim-öğretim etkinliklerinin devam ettiği bir süreçte toplanmıştır.

2.3. İstatistiksel Analiz

Serbest zaman etkinliklerine ayrılan süreyi ve etkinliklerin yapılma sayısını cinsiyete göre karşılaştırmak için bağımsız örneklem t-testi, branşlarına göre karşılaştırmak için F-testi (ANOVA) yapılmıştır. F-testi sonuçlarına göre, anlamlı fark bulunan durumlarda farkın kaynağını tespit etmek için varyansların homojen olduğu gruplarda LSD, varyansların heterojen olduğu gruplarda Tamhane's T2 testi yapılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Cinsiyete Göre Serbest Zaman Etkinlikleri

Cinsiyete göre Eğitim Fakültesi öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri aktif etkinlikler ve pasif etkinlikler olmak üzere iki grupta incelenmiştir. Toplam 20 serbest zaman etkinliğinin 14'ü aktif 6'sı ise pasif etkinlikten oluşmaktadır.

3.1.1. Aktif Etkinlikler

Eğitim fakültesi öğrencilerinin cinsiyete göre aktif katılım gerektiren serbest zaman etkinliklerine katılım süresi ve katılım sıklığına ilişkin t-testi sonuçları Tablo-2' de verilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre, ders dışı kitap okuma etkinliklerine ayrılan süreler arasında cinsiyete göre bir farklılık bulunmazken (t_{1027} : 0.393, $p > .05$), gazete ve dergi okumak için ayrılan süreler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t_{1027} : 2.985, $p < .01$). Gazete ve dergi okumak için erkek öğrenciler (3,82 saat)* kız öğrencilerden (3,12 saat) daha fazla zaman ayırmaktadır. Mangır, Alisinanoğlu ve Müniroğlu'nun araştırmasında (1996), cinsiyetin gazete okuma sıklığı üzerinde etkili olduğu, kız öğrencilerin erkek öğ-

* Süreler bu çalışmada saat cinsinden ifade edilmiştir. Her bir ondalık değer bir saatin yüzde birine karşılık gelmektedir. Örnek: 1.50 saat = 1 saat 30 dakika.

rencilerden daha sık okuduğu bulunmuştur. Anadolu Üniversitesi öğrencileri ile ilgili olarak yapılan bir araştırmada (Karasar ve ark., 1999, s. 99), kitap ve dergi okuma etkinlikleri bakımından erkek ve kız öğrenciler arasında bir farklılık bulunmamıştır. Yurtkur yurtlarında barınan öğrencilerin beklenti ve problemleri ile ilgili olarak yapılan bir araştırmada (Akhun, Önsoy, Özgüven, Fidan ve Baykul 1988, s. 118), öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmek için en yaygın olarak başvurdukları yolun gazete okumak olduğu bulunmuştur.

Bilgisayar kullanılarak yapılan internette gezinti (t_{1025} : 7.975, $p < .001$), internette oyun (t_{971} : 6.678, $p < .001$) ve bilgisayarda oyun (t_{880} : 7.038, $p < .001$) gibi serbest zaman etkinliklerine erkek ve kız öğrencilerin ayırdıkları süre arasındaki fark anlamlıdır. Her üç etkinlik için de erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla zaman ayırdığı görülmektedir (Tablo 2). Erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha uzun süre gazete okuması, erkek öğrencilerin interneti kız öğrencilerden daha uzun süre kullanması ve bu şekilde gazete ve dergi okumak için kız öğrencilerden daha fazla zaman ayırmasından kaynaklanabilir. Yapılan bir araştırmada (Altun 2003), öğretmen adaylarının internete yönelik tutumlarında cinsiyet değişkeninin çok önemli bir rol oynamadığı; ancak, internet üzerinden alışverişe yönelik tutumlarda kız öğrenciler lehine cinsiyet değişkeninin anlamlı bir fark oluşturduğu bulunmuştur. Yapılan bazı çalışmalarda (İşkur 2005, s. 5; Öztürk 2005; Balcı 2003), erkeklerin kadınlardan daha fazla bilgisayar kullandığı ve internete bağlandığı belirlenmiştir.

Erkek ve kız öğrencilerin kahvehane vb yerlerde oyun oynamak için ayırdığı süre arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t_{905} : 8.402, $p < .001$). Bu etkinlik için, erkek öğrenciler (1,71 saat) kız öğrencilerden (0,25 saat) daha fazla zaman ayırmaktadır. Bu sonuç, Karasar ve arkadaşlarının (1999, s. 99) bulduğu sonuçlar ile tutarlıdır. Ayrıca, üniversite öğrencileri ile ilgili olarak Demiray'ın (1987, s. 81) yaptığı araştırmada, boş zamanlarda gün ve kahvehaneye gitmek için erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla zaman ayırdığı tespit edilmiştir. Diğer bazı araştırmalarda, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha sık kahvehaneye gittiği tespit edilmiştir (Mançır 1996; Gökmen ve ark., 1985, s. 51).

Kahvehane vb yerlerde oyun dışı etkinlikler için erkek ve kız öğrencilerin ayırdığı süre arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamsızdır (t_{905} : 1.437, $p > .05$).

Müzikal etkinliklere katılım için erkek ve kız öğrencilerin ayırdığı süreler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t_{995} : 2.144, $p < .05$). Erkek

öğrencilerin bu etkinlik için ayırdığı süre (2,03 saat) kız öğrencilerin ayırdığı süreden (1,50 saat) daha uzundur. Demiray'ın (1987, s. 50) araştırmasında, erkek öğrencilerin bir müzik aleti çalma ve söyleme etkinliğine daha fazla katıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Çeşitli Türde Aktif Katılım Gerektiren Serbest Zaman Etkinlikleri İçin Ayırdığı Haftalık Ortalama Sürelerle İlgili t-testi Sonuçları

Etkinlikler	Erkek (N 590)		Kız (N 439)		t	sd	p
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss			
Kitap okuma	5,65	5,49	5,51	5,38	0,393	1027	,694
Gazete-dergi okuma	3,72	3,31	3,12	3,02	2,985	1027	,003**
İnternette sörf	3,22	4,07	1,42	3,16	7,975	1025,346	,000***
İnternette oyun	0,83	1,89	0,21	1,09	6,678	971,001	,000***
Bilgisayarda oyun	1,25	2,86	0,30	1,33	7,038	880,849	,000***
Kahvehane vb oyun	1,71	3,67	0,25	1,81	8,402	905,450	,000***
Kahvehane vb diğer	1,51	3,36	1,21	3,18	1,437	1027	,151
Müzikal etk. katılım	2,03	4,17	1,50	3,71	2,144	995,277	,032*
Halkoyunları-dans vb	0,26	1,45	0,56	2,39	-2,334	672,468	,020*
Sportif etk. Katılım	2,98	4,17	1,53	4,28	5,472	1027	,000***
Gezi-yürüyüş	5,51	5,76	5,20	5,08	0,951	997,841	,342
Ziyaret	5,70	6,80	4,22	4,91	4,049	1024,982	,000***
Sohbet-tartışma	6,94	8,02	10,49	10,50	-5,914	789,425	,000***
Satranç	1,26	2,51	0,96	2,98	1,768	1027	,077

*p < .05

**p < .01

*** p < .001

Halkoyunları, dans vb etkinliklere katılım için kız ve erkek öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki fark anlamlıdır (t_{672} : -2.344, $p < .05$). Bu etkinlik için kız öğrencilerin (0,56 saat) erkek öğrencilerden (0,26 saat) daha fazla zaman ayırdığı görülmektedir. Bu sonuç, Balcı'nın (2003) araştırmasındaki sonuçlarla tutarlılık gösterirken, Karasar ve ark., nın (1999, s. 99) araştırmasında bulunan halkoyunlarına katılımında cinsiyete göre bir fark olmamasına ilişkin olarak elde edilen sonuçlardan farklıdır.

Erkek öğrencilerin sportif etkinliklere katılım süresi ile kız öğrencilerin sportif etkinliklere katılım süresi arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t_{1027} : 5.472, $p < .001$). Sportif etkinliklere erkek öğrencilerin (2,98 saat) katılma süresi kız öğrencilerin (1,53 saat) katılma süresinden daha fazladır. Bu sonuç, erkeklerin spor yapmak için kızlardan daha fazla zaman ayırdığına ilişkin bulunan diğer bazı araştırma bulgularını destekler niteliktedir (Terzioğlu ve Yazıcı 2003; Karasar ve ark., , 1999, s. 99; Yin, Katims ve Zapata 1999; Mangır, Alisinanoğlu ve Müniroğlu 1996; Demiray 1987, s. 47).

Gezi ve yürüyüş yapmak için erkek ve kız öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamsızdır ($t_{997}: 0.951, p > .05$).

Erkek ve kız öğrencilerin arkadaş ve akraba ziyaretine gitme sıklığı arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($t_{1024}: 4.049, p < .05$). Erkek öğrencilerin aylık ortalama arkadaş-akraba ziyaretine gitme sayısı (5,7 kez) kız öğrencilerinkinden (4,22 kez) daha fazladır. Bu sonuç, Demiray (1987, s. 80) ve Tezcan'ın (1987, s. 60), çalışmalarından elde edilen bulgularla tutarlıdır.

Sohbet ve tartışma etkinliğine kız ve erkek öğrencilerin ayırdığı ortalama süreler arasındaki fark anlamlıdır ($t_{789}: -5.914, p < .001$). Bu amaçla, kız öğrencilerin ayırdığı sürenin (10,49 saat) erkek öğrencilerin ayırdığı süreden (8,02 saat) fazla olduğu görülmektedir.

Satranç vb oyunlar oynamak için erkek ve kız öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki fark anlamsızdır ($t_{1027}: 1.768, p > .05$).

3.1.2. Pasif Etkinlikler

Eğitim fakültesi öğrencilerinin cinsiyete göre pasif serbest zaman etkinliklerine katılım süresi ve katılım sıklığına ilişkin t-testi sonuçları ile cinsiyete göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-3'de verilmiştir.

Tablo 3: Cinsiyete Göre Öğrencilerin Çeşitli Türde Pasif Katılım Gerektiren Serbest Zaman Etkinlikleri İle Diğer Etkinlikler İçin Ayırdığı Haftalık Ortalama Sürelerle İlgili t-testi Sonuçları

Etkinlikler	Erkek (N 590)		Kız (N 439)		t	sd	p
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss			
Sportif etk. İzleme	2,45	3,86	0,79	2,38	8,512	995,63	,000***
Sinemaya gitme	1,20	1,43	1,38	1,36	-1,989	1024	,047*
Film-DVD izleme	2,70	3,74	1,72	3,65	4,181	955,13	,000***
Radyo dinleme	3,92	6,09	5,96	7,71	-4,574	808,96	,000**
Müzik dinleme (Radyo dışı)	4,40	6,30	3,35	6,18	2,661	1027	,008**
TV izleme	19,47	16,51	16,69	17,11	2,628	1027	,009**
Diğer	0,85	3,33	0,67	3,07	0,875	1027	,382

*p < .05

**p < .01

*** p < .001

Sportif etkinlikleri izlemek için erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin ayırdığı süreler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t_{995} : 8.512, $p < .001$). Bu etkinlik için, erkek öğrencilerin (2,45 saat) kız öğrencilerden (0,79 saat) yaklaşık üç kat daha fazla zaman ayırdığı görülmektedir. Bu sonuç, erkek öğrencilerin sportif etkinlikleri kız öğrencilerden daha çok izlediği ile ilgili Demiray'ın (1987, s. 47) bulguları ile tutarlıdır.

Kız öğrencilerle erkek öğrencilerin aylık ortalama sinemaya gitme sayısı arasındaki fark anlamlıdır (t_{1024} : -1.989, $p < .05$). Kız öğrencilerin (1,38 kez) erkek öğrencilerden (1,2 kez) daha fazla sinemaya gittiği görülmektedir. Bu sonuç, bu konuda yapılan bazı araştırma bulguları ile tutarlıdır (Balcı 2003, Karasar ve ark., 1999, s. 99).

Sinema dışında DVD-VCD gibi araçlar kullanarak film izleme etkinliği için erkek ve kız öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki fark anlamlı bulunmuştur (t_{955} : 4.181, $p < .001$). Bu amaçla, erkek öğrencilerin ayırdığı süre (2,7 saat) kız öğrencilerin ayırdığı süreden (1,72 saat) daha fazladır.

Erkek ve kız öğrencilerin radyo dinleme etkinliği için ayırdığı süreler arasındaki fark anlamlıdır (t_{809} : -4.574, $p < .001$). Radyo dinlemek için kız öğrencilerin ayırdığı süre (5,96 saat) erkek öğrencilerin ayırdığı süreden (3,92 saat) fazladır. Buna karşılık, radyo dışı müzik dinleme etkinliği için erkek (4,4 saat) ve kız (3,35 saat) öğrencilerin ayırdığı ortalama süreler arasındaki fark anlamlıdır (t_{1027} : 2.661, $p < .01$). Yapılan bazı araştırmalarda (Balcı 2003; Karasar ve ark., 1999, s. 99; Demiray 1987, s. 50; Tezcan 1987, s. 60) kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla müzik dinlediği bulunmuştur.

Öğrencilerin en fazla zaman ayırdığı serbest zaman etkinliğinin televizyon izleme olduğu görülmektedir (Tablo 3). Erkek öğrencilerin toplam televizyon izleme süresi (19,47 saat) ile kız öğrencilerin toplam televizyon izleme süresi (16,69 saat) arasındaki fark anlamlıdır (t_{1027} : 2.628, $p < .01$). Genel nüfusun televizyon izleme alışkanlıkları ile ilgili olarak yapılan bazı araştırmalarda (Çakır 2005; Yılmaz 2002, s. 97), kadınların erkeklerden daha fazla televizyon izlediği bulunmuştur. Üniversite öğrencileri ile ilgili olarak yapılan bir araştırmada (Mangır ve ark., 1996), erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha sık, diğer bir araştırmada (Bahar 2001), erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha uzun süre televizyon izlediği bulunmuştur. Analiz sonuçları, erkek öğrencilerin televizyon izleme süresinin kız öğrencilerin televizyon izleme süresinden uzun olduğunu göstermektedir. Eğer sık televizyon izleme daha uzun süre televizyon izleme olarak kabul edilirse, bulunan sonucun her iki araştırmanın bulguları ile tutarlı olduğu söylenebilir.

Belirtilen aktif ve pasif etkinlikler dışında, diğer serbest zaman etkinlikleri için cinsiyete göre ayrılan süre arasındaki fark anlamsız bulunmuştur (t_{1027} : 0.875, $p > .05$).

3.2. Branşa Göre Serbest Zaman Etkinlikleri

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin branşlarına göre serbest zaman etkinliklerine ayırdığı süreler aktif ve pasif etkinlikler bakımından incelenmiştir. Önceki bölümlerde olduğu gibi, toplam 20 serbest zaman etkinliğinin 14'ü aktif 6'sı ise pasif etkinlikten oluşmaktadır.

3.2.1. Aktif Etkinlikler

Eğitim fakültesi öğrencilerinin branşlarına göre aktif katılım gerektiren serbest zaman etkinliklerine katılım süresi ile katılım sıklığına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-4'te, ANOVA testi ile LSD testi sonuçları ise Tablo-5'te verilmiştir. Branşa göre öğrencilerin gazete-dergi okuma, internette ve bilgisayarda oyun oynama, kahvehane ve benzeri yerlerde oyun oynama ve diğer etkinliklere katılma, müzikal etkinliklere katılma, film (sinema dışında) izleme, radyo dinleme, gezi ve yürüyüş etkinliklerine katılma, satranç oynama ve diğer etkinliklere katılmak için ayırdığı süreler arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir (Tablo 5).

Farklı branşlardan öğrencilerin ders dışı kitap okuma etkinliklerine ayırdığı süreler arasındaki fark anlamlıdır (F: 6.841, $p < .001$). Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğrencilerinin ders dışı kitap okuma etkinliğine diğerlerinden daha fazla zaman ayırdığı görülmektedir.

Gazete ve dergi okumak için, farklı branştaki öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki fark anlamsızdır (F: .679, $p > .05$).

İnternette gezinti yapmak için farklı branştaki öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (F: 3.937, $p < .01$). Anlamlı fark, Beden Eğitimi ve Spor branşından olan öğrencilerin bu amaçla ayırdığı sürenin Türkçe branşından olan öğrencilerin ayırdığı süreden anlamlı ölçüde fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

İnternette oyun oynama (F: .570, $p > .05$), bilgisayarda oyun oynama (F: .693, $p > .05$), kahvehane ve benzeri yerlerde oyun oynama (F: .327, $p > .05$) için öğrencilerin ayırdığı haftalık ortalama süreler arasındaki fark öğrencilerin öğretmenlik branşlarına göre anlamsızdır.

Kahvehane ve benzeri yerlerde oyun dışı etkinlikler için öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki fark, öğretmenlik branşlarına göre anlamsız bulunmuştur (F: 1.781, $p > .05$). Öğrencilerin müzikal etkinliklere katılmak

için ayırdığı süreler arasındaki fark, öğretmenlik branşlarına göre anlamsızdır (F: 2.121, $p > .05$).

Tablo 4. Öğretmenlik Branşlarına Göre Öğrencilerin Aktif Katılım Gerektiren Serbest Zaman Etkinliklerine Ayırdığı Haftalık Ortalama Sürelerle İlgili Standart Sapma ve Aritmetik Ortalamalar

Etkinlikler		Öğretmenlik Branşları						Topl.
		1	2	3	4	5	6	
	N	187	114	154	224	173	177	1029
Kitap okuma	$\bar{X}$	5,02	5,01	4,92	4,76	7,10	6,70	5,59
	Ss	5,15	6,54	4,65	4,66	5,97	5,56	5,44
Gazete-dergi okuma	$\bar{X}$	3,20	3,79	3,62	3,50	3,53	3,29	3,46
	Ss	2,87	3,50	3,24	3,71	3,15	2,64	3,20
İnternette sörf	$\bar{X}$	2,81	3,63	2,17	2,15	2,54	1,85	2,45
	Ss	3,81	5,32	2,62	3,39	4,60	3,04	3,81
İnternette oyun	$\bar{X}$	0,61	0,72	0,55	0,45	0,64	0,52	0,57
	Ss	1,58	1,88	1,48	1,30	1,97	1,62	1,63
Bilgisayarda oyun	$\bar{X}$	1,00	0,69	0,81	1,01	0,74	0,69	0,84
	Ss	2,97	1,91	1,83	2,72	2,26	1,96	2,38
Kahvehane vb oyun	$\bar{X}$	1,05	1,70	0,82	1,05	1,03	1,05	1,09
	Ss	3,14	3,82	2,37	2,45	2,66	4,10	3,10
Kahvehane vb diğer	$\bar{X}$	1,69	1,82	1,03	1,44	,93	1,44	1,38
	Ss	3,52	4,69	2,40	3,00	2,63	3,49	3,28
Müzikli etk. katılım	$\bar{X}$	2,05	2,46	1,68	1,49	2,19	1,23	1,80
	Ss	3,73	4,96	3,93	3,54	4,77	3,14	3,99
Halkoyunları-dans vb	$\bar{X}$	0,52	1,43	0,16	0,16	0,15	0,28	0,39
	Ss	1,21	4,70	0,86	1,10	1,14	1,13	1,91
Sportif etk. katılım	$\bar{X}$	1,57	8,23	1,82	1,75	1,46	1,53	2,36
	Ss	2,46	7,96	2,61	3,03	2,79	3,06	4,28
Gezi-yürüyüş	$\bar{X}$	5,17	5,57	5,96	5,12	4,70	5,95	5,38
	Ss	5,95	6,22	5,62	4,18	5,15	6,01	5,48
Ziyaret	$\bar{X}$	4,66	4,09	6,32	6,06	3,99	4,81	5,07
	Ss	6,04	4,47	6,97	6,71	5,03	6,15	6,11
Sohbet-Tartışma	$\bar{X}$	7,11	8,82	7,80	10,00	7,68	9,01	8,46
	Ss	7,33	9,95	9,43	9,54	8,13	11,12	9,32
Satranç	$\bar{X}$	1,13	1,48	1,20	1,16	1,25	0,69	1,13
	Ss	2,92	2,82	2,27	2,80	3,37	1,82	2,72

1. Sınıf Öğretmenliği 2. Beden Eğitimi ve Spor Öğr. 3. Fen Bilgisi Öğretmenliği
4. İlköğretim Matematik Ö. 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 6. Türkçe Öğretmenliği

Farklı branştan öğrencilerin, halkoyunları ve dans etkinlikleri için ayırdığı süreler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (F: 8.991, $p < .001$).

Halkoyunları ve dans etkinliğine Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerin ayırdığı sürenin Fen Bilgisi, İlköğretim Matematik ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programlarına kayıtlı öğrencilerin ayırdıkları sürelerden fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Öğretmenlik Branşlarına Göre Öğrencilerin Aktif Katılım Gerektiren Serbest Zaman Etkinliklerine Ayırdığı Haftalık Ortalama Sürelerle İlgili ANOVA Sonuçları

Etkinlikler	F	p	LSD - Tamhane's 2
Kitap okuma	6,481	,000***	1-5, 1-6, 2-5, 2-6, 3-5, 3-6, 4-5, 4-6
Gazete-dergi okuma	0,679	,639	-
İnternette sörf	3,937	,002**	2-6
İnternette oyun	0,570	,723	-
Bilgisayarda oyun	0,693	,629	-
Kahvehane vb oyun	1,159	,327	-
Kahvehane vb diğer	1,781	,114	-
Müzikli etk. katılım	2,121	,061	-
Halkoyunları-dans vb	8,991	,000***	2-3, 2-4, 2-5
Sportif etk. katılım	63,223	,000***	1-2, 2-3,2-4, 2-5,2-6
Gezi-yürüyüş	1,452	,203	-
Ziyaret	4,446	,001**	2-3, 2-4, 3-5, 4-5
Sohbet-Tartışma	2,583	,025*	1-4
Satranç	1,371	,233	-

1. Sınıf Öğretmenliği

2. Beden Eğitimi ve Spor Öğr.

3. Fen Bilgisi Öğr.

4. İlköğretim Matematik Ö.

5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

6. Türkçe Öğretmenliği

*p < .05

** p < .01

***p < .001

Öğretmenlik branşlarına göre, sportif etkinliklere katılmak için öğrencilerin ayırdığı süreler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (F: 63.223, $p < .001$). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği branşından olan öğrencilerin sportif etkinliklere ortalama katılım süresinin diğer beş branştan olan öğrencilerin sportif etkinliklere ortalama katılma süresinden fazla olduğu görülmektedir. Yapılan bir araştırmada (Terzioğlu ve Yazıcı, 2003), serbest zamanları değerlendirmede sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri programlarından birine kayıtlı olmak ile bedensel etkinliklere ayrılan zaman arasında ilişki tespit edilmiştir. Fen bilimleri programına kayıtlı öğrencilerin diğer programlara kayıtlı öğrencilerden bedensel etkinlikler için daha fazla zaman ayırdığı bulunmuştur.

Gezi ve yürüyüş etkinliği için öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki fark, öğretmenlik branşlarına göre anlamlıdır (F: 1.452, $p > .05$).

Öğrencilerin aylık ortalama arkadaş-akraba ziyaretine gitme sayısı arasındaki fark, öğretmenlik branşına göre anlamlıdır (F: 4.446, $p < .01$). Beden Eğitimi ve Spor Programına kayıtlı öğrencilerin Fen Bilgisi Öğretmenliği ile Matematik Öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerden; Sosyal Bilgiler Programına kayıtlı öğrencilerle İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerin Fen Bilgisi Öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerden daha az arkadaş-akraba ziyaretine gittiği görülmektedir.

Sohbet ve tartışma etkinliği için öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki farkın branşlara göre anlamlı olduğu görülmektedir (F: 2.583, $p < .05$). Sınıf Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerin sohbet-tartışma için ayırdığı süre İlköğretim Matematik Öğretmenliği branşından olan öğrencilerin ayırdığı süreden daha kısadır.

Satranç, dama ve benzeri oyunlar oynamak için öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki farkın branşlara göre anlamsız olduğu bulunmuştur (F: .233, $p > .05$).

3.2.2. Pasif Etkinlikler

Eğitim fakültesi öğrencilerinin branşlarına göre pasif serbest zaman etkinliklerine katılım süresi ve katılım sıklığına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-6'da; ANOVA testi ile Tamhane T2 testi sonuçları ise Tablo-7'de verilmiştir.

Sportif etkinlikler izlemek için öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki farkın branşlara göre anlamlı olduğu görülmektedir (F: 63.223, $p < .001$). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği öğrencilerinin sportif etkinliklere ortalama katılım süresinin diğer beş branştan olan öğrencilerin sportif etkinliklere ortalama katılım süresinden fazla olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin branşlarına göre, aylık ortalama sinemaya gitme sayıları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (F: 10.177, $p < .001$). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği branşından olan öğrenciler, diğer beş farklı branştan olan öğrencilere göre daha fazla sinemaya gitmektedirler.

Öğretmenlik branşına göre, öğrencilerin DVD-VCD gibi araçlardan film izlemek için ayırdıkları süreler arasındaki farkın anlamsız olduğu görülmektedir (F: 1.525, $p > .05$).

Öğrencilerin branşlarına göre, radyo dinleme etkinliği için ayırdıkları süreler arasındaki farkın anlamsız olduğu görülmektedir (F: 1.481, $p > .05$).

Tablo 6. Öğretmenlik Branşlarına Göre Öğrencilerin Pasif Katılım Gerektiren Serbest Zaman Etkinliklerine Ayırdığı Haftalık Ortalama Sürelerle İlgili Standart Sapma ve Aritmetik Ortalamalar

Etkinlikler		Öğretmenlik Branşları						Topl.
		1	2	3	4	5	6	
	N	187	114	154	224	173	177	1029
Sportif etk. İzleme	$\bar{X}$	1,46	5,10	1,61	1,02	1,35	1,28	1,74
	Ss	2,84	6,41	2,88	1,94	2,42	2,60	3,40
Sinemaya Gitme	$\bar{X}$	1,15	2,10	1,16	1,06	1,37	1,17	1,28
	Ss	1,42	1,75	1,43	1,06	1,35	1,37	1,40
Film-DVD İzleme	$\bar{X}$	2,63	2,37	1,99	1,98	2,75	2,03	2,28
	Ss	4,31	3,93	2,70	3,09	4,80	3,16	3,73
Radyo Dinleme	$\bar{X}$	4,37	5,99	3,96	4,92	5,24	4,55	4,79
	Ss	6,24	10,33	6,21	6,81	6,46	5,77	6,90
Müzik radyo dışı	$\bar{X}$	4,86	4,65	4,08	3,57	4,01	2,84	3,95
	Ss	7,70	7,36	6,38	5,60	5,97	4,40	6,27
TV izleme	$\bar{X}$	16,89	26,53	16,49	14,03	20,71	19,00	18,28
	Ss	16,12	19,69	16,18	14,22	18,32	15,44	16,82
Diğer	$\bar{X}$	0,57	0,99	1,04	0,79	0,86	,523	0,78
	Ss	2,53	3,28	3,25	3,56	3,83	2,65	3,22

1. Sınıf Öğretmenliği 2. Beden Eğitimi ve Spor Öğr. 3. Fen Bilgisi Öğretmenliği
4. İlköğretim Matematik Ö. 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 6. Türkçe Öğretmenliği

Radyo dışı müzik dinleme etkinliği için, branşlarına göre öğrencilerin ayırdığı süreler arasındaki fark anlamlıdır (F: 2.378, $p < .05$). Sınıf Öğretmenliği Programı öğrencilerinin Türkçe Programı öğrencilerinden daha uzun süre müzik (radyo dışı) dinlediği bulunmuştur.

Öğretmenlik branşına göre, öğrencilerin televizyon izleme etkinliği için ayırdığı süreler arasındaki fark anlamlıdır (F: 10.162, $p < .001$). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerin Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerden; Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği Programlarına kayıtlı öğrencilerin İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerden daha fazla televizyon izlediği tespit edilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlik Branşlarına Göre Öğrencilerin Pasif Katılım Gerektiren Serbest Zaman Etkinliklerine Ayırdığı Haftalık Ortalama Sürelerle İlgili ANOVA Sonuçları

Etkinlikler	F	p	Tamhane's T2
Sportif etk. İzleme	29,102	,000**	1-2, 2-3, 2-4, 2-5, 2-6
Sinemaya Gitme	10,177	,000**	1-2, 2-3,2-4, 2-5, 2-6
Film-DVD İzleme	1,525	,179	-
Radyo Dinleme	1,481	,193	-
Müzik Dinleme (radyo dışı)	2,378	,037*	1-6
TV izleme	10,162	,000**	1-2,2-3,2-4, 2-6,4-5,4-6
Diğer	0,706	,619	-

1. Sınıf Öğretmenliği 2. Beden Eğitimi ve Spor Öğr. 3. Fen Bilgisi Öğr.
4. İlköğretim Matematik Ö. 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 6. Türkçe Öğretmenliği
*p < .05 ** p < .01 ***p < .001

Öğrencilerin belirtilen etkinlikler dışındaki diğer etkinlikler için ayrılan süreler arasındaki fark, öğretmenlik branşlarına göre anlamsızdır (F: .706, p > .05).

4. SONUÇ

4.1. Cinsiyet ve Serbest Zaman Etkinlikleri

Genel olarak serbest zaman etkinlikleri için erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla zaman ayırdığı görülmektedir. Bu sonuç, benzer bazı araştırma bulguları ile tutarlıdır (Balcı 2003; Bahar 2001; Karasar 1999, s. 11)

Aktif katılım gerektiren on, pasif katılım gerektiren beş etkinlik için ayrılan sürenin cinsiyete göre farklı olduğu bulunmuştur. Aktif katılım gerektiren dört etkinlik ile diğer etkinlikler için ayrılan süre cinsiyete göre değişmemektedir. Ayrıca, aktif ve pasif katılım gerektiren birer etkinliğin aylık olarak yapıma sayısının cinsiyete göre farklı olduğu bulunmuştur.

4.1.1. Erkek Öğrencilerin Daha Fazla Zaman Ayırdığı Etkinlikler

Gazete-dergi okuma, internette gezinti yapma, internette oyun oynama, bilgisayarda oyun oynama, kahvehane ve benzeri yerlerde oyun oynama, müzikal etkinliklere katılma, sportif etkinliklere katılma, sportif etkinlikleri izleme, VCD-DVD'den film izleme, müzik dinleme (radyo dışı), televizyon izleme. Ayrıca, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla arkadaş-akraba ziyaretine gittiği tespit edilmiştir.

4.1.2. Kız Öğrencilerin Daha Fazla Zaman Ayırdığı Etkinlikler

Halkoyunları-dans ve benzeri etkinlikler, sohbet-tartışma etkinliği. Ayrıca, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla sinemaya gittiği bulunmuştur.

4.1.3. Haftalık Ayrılan Sürenin Cinsiyete Göre Değişmediği Etkinlikler

Ders dışı kitap okuma, kahvehane ve benzeri yerlerde yapılan oyun dışı etkinlikler, gezi-yürüyüş, satranç-dama gibi oyunlar ve diğer etkinlikler.

4.2. Öğretmenlik Branşı ve Serbest Zaman Etkinlikleri

4.2.1. Sınıf Öğretmenliği Programı

Ders dışı kitap okuma etkinliği için ayırdıkları süre Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği Programlarına kayıtlı öğrencilerin ayırdığı süreden daha kısadır.

Sportif etkinliklere katılım, sportif etkinlikleri izleme, televizyon izleme etkinliklerine Beden Eğitimi ve Spor Programına kayıtlı öğrencilerden daha az zaman ayırmaktadırlar.

Beden Eğitimi ve Spor Programına kayıtlı öğrencilerden daha az sinemaya gitmektedirler.

Türkçe Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerden daha az müzik (radyo dışı) dinlemektedirler.

4.2.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı

Ders dışı kitap okuma etkinliği için ayırdıkları süre Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği Programlarına kayıtlı öğrencilerin ayırdığı süreden daha kısadır.

Sportif etkinliklere katılım ve sportif etkinlikleri izleme için ayırdıkları süre diğer branşlardan olan öğrencilerin ayırdıkları süreden daha fazladır.

Diğer beş branştan olan öğrencilere göre daha fazla sinemaya gitmektedirler.

Halkoyunları-dans etkinliklerine ayırdıkları süre Fen Bilgisi, İlköğretim Matematik ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği branşından olan öğrencilerin ayırdığı süreden daha uzundur.

İnternette gezinti Türkçe Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerden daha fazla zaman ayırmaktadırlar.

Arkadaş-akraba ziyaretine gitme sayısı Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programlarına kayıtlı öğrencilerin ziyaret sayısından daha fazladır.

Televizyon izlemek için ayırdıkları ortalama süre Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, İlköğretim Matematik ve Türkçe Öğretmenliği branşından olan öğrencilerin ayırdığı ortalama süreden daha uzundur.

4.2.3. Fen Bilgisi Öğretmenliği Programı

Ders dışı kitap okuma etkinliği için ayırdıkları süre Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği branşından olan öğrencilerin ayırdığı süreden daha kısadır.

Sportif etkinliklere katılım, sportif etkinlikleri izleme, halkoyunları ve dans etkinlikleri ile televizyon izlemeye ayırdıkları süre Beden Eğitimi ve Spor branşından olan öğrencilerin bu amaçla ayırdığı süreden daha kısadır.

Beden Eğitimi ve Spor Programına kayıtlı öğrencilerden daha az arkadaş-akraba ziyaretine gitmektedirler.

Sınıf Öğretmenliği ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerden daha az sinemaya gitmektedirler.

4.2.4. İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programı

Ders dışı kitap okuma etkinliği için ayırdıkları süre Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği branşından olan öğrencilerin ayırdığı süreden daha kısadır.

Halkoyunları ve dans, sportif etkinliklere katılım ve sportif etkinlikleri izleme için ayırdıkları süre Beden Eğitimi ve Spor branşından olan öğrencilerin ayırdıkları süreden daha kısadır.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ile Beden Eğitimi ve Spor branşından olan öğrencilere göre daha az arkadaş-akraba ziyaretine gitmektedirler.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği branşından olan öğrencilere göre daha az sinemaya gitmektedirler.

Sohbet-tartışma etkinliği için Sınıf Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerden daha az zaman ayırmaktadırlar.

4.2.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı

Ders dışı kitap okuma etkinliği için ayırdıkları ortalama süre Sınıf Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği

ği ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği branşından olan öğrencilerin ayırdığı ortalama süreden daha uzundur.

Halkoyunları-dans, sportif etkinliklere katılım, sportif etkinlikleri izleme için ayırdıkları süre Beden Eğitimi ve Spor branşından olan öğrencilerin ayırdığı süreden daha kısadır.

Beden Eğitimi ve Spor Programına kayıtlı öğrencilerden daha az sinemaya gitmektedirler.

Arkadaş-akraba ziyaretlerine gitme sıklığı Fen Bilgisi ve Matematik Öğretmenliği branşından olan öğrencilerin ziyaret sıklığından daha fazladır.

Televizyon izlemek için İlköğretim Matematik Programına kayıtlı öğrencilerden daha fazla zaman ayırmaktadırlar.

4.2.6. Türkçe Öğretmenliği Programı

Ders dışı kitap okuma etkinliği için ayırdıkları süre Sınıf Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programlarına kayıtlı öğrencilerin ayırdığı süreden daha fazladır.

İnternette gezinti yapma, sportif etkinliklere katılım, sportif etkinlikleri izlemek için ayırdıkları süre Beden Eğitimi ve Spor branşından olan öğrencilerin ayırdığı süreden daha kısadır.

Beden Eğitimi Programına kayıtlı öğrencilerden daha az, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerden daha fazla televizyon izlemektedirler.

Müzik (radyo dışı) dinlemek için ayırdıkları ortalama süre Sınıf Öğretmenliği Programına kayıtlı öğrencilerin ayırdıkları süreden daha kısadır.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği branşından olan öğrencilere göre daha az sinemaya gitmektedirler.

4.2.7. Öğretmenlik Branşına Göre Serbest Zaman Etkinliklerine Ayrılan Sürenin Değişmediği Etkinlikler:

Gazete-dergi okuma, internette oyun oynama, bilgisayarda oyun oynama, kahvehane ve benzeri yerlerde oyun oynama ve diğer etkinlikler yapma, müzikal etkinliklere katılma, satranç oynama, DVD-VCD'den film izleme, radyo dinleme ve diğer etkinliklere ayrılan ortalama süreler bakımından branşlara göre anlamlı fark bulunamamıştır.

Diğer bazı araştırmalarda olduğu gibi (Demiray 1987; Mangır 1996), öğrencilerin güzel sanatlar, dramatizasyon ve yaratıcı sanat faaliyetleri ile ilgili etkinliklerin yetersiz olduğu görülmektedir.

5. ÖNERİLER

1. Cinsiyet ve branşlara göre değişmekle birlikte, televizyon izlemenin günlük yaşamda önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu nedenle, gençleri televizyonun olumsuz etkilerinden korumak, izlenen programlarda seçici davranmalarını sağlamak için konferans, panel, toplantı vb eğitici etkinlikler planlanabilir. Ayrıca, televizyon ve film izleme ihtiyacı eğitici, bilgilendirici, geliştirici özellikleri olan sanatsal ve belgesel filmlerin toplu gösterileceği ve öğrencilerin kolayca ulaşabilecekleri ortamlarla geliştirilebilir. Özellikle, Beden Eğitimi ve Spor Programına kayıtlı öğrencilerin televizyon izleme sürelerini azaltıcı önlemler planlanabilir.
2. Bilgisayar kullanılarak yapılan etkinliklere kız öğrencilerin katılımının daha az olduğu görülmektedir. Bilgisayar kullanımı konusunda kız öğrencilerin daha fazla yararlanabileceği ortamlar oluşturulmakla birlikte; bilgisayarın ve internetin faydalı amaçlarla kullanılmasına yönelik etkinlikler planlanabilir.
3. Kız öğrencilerin sportif etkinliklere daha fazla katılımı için fırsatlar oluşturulabilir.
4. Öğrencilerin ders dışı kitap okuma etkinliklerinin Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği branşından olan öğrenciler arasında olumlu bir seviyede olduğu söylenebilir. Diğer branşlardan öğrencilerin ders dışı okuma etkinliklerini artırıcı önlemler planlanabilir. Yeni okuma materyallerine öğrencilerin kolayca ulaşabileceği ortamların oluşturulması bu sürelerin daha da artmasına katkı sağlayabilir.
5. Güzel sanatlar, dramatizasyon ve yaratıcı faaliyetlerle ilgili etkinliklerin geliştirilmesine yönelik etkinliklere ayrılan sürenin yetersiz olduğu söylenebilir. Bu tür etkinliklere katılımı artırmak için tiyatro, resim, heykel, seramik, oymacılık, bakır işleme, ağaç işleri, fotoğrafçılık, şiir veya öykü yazma vb etkinlikler planlanabilir.
6. Beden Eğitimi ve Spor branşı dışındaki diğer branşlardan olan öğrencilerin aktif etkinliklere katılımını artıracak önlemler planlanabilir.

6. KAYNAKLAR

- Akhun, İ., Önsoy, R., Özgüven, E., Fidan, N., Baykul, Y. (1988). *Yurtkur Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Beklenti ve Problemleri*. Ankara: Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü.
- Altun, A. (2003). Öğretmen Adaylarının İnternete Yönelik Tutumları, *Eğitim ve Bilim*, 28 (127), 3-9.
- Aydoğan, Y., Aral, N. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarında Kitle İletişim Araçlarını Kullanmalarının İncelenmesi. *Çağdaş Eğitim*, 328, 33-39.
- Balcı, V. (2003). Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 158.
- Bahar, H. H. (2001). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine İlişkin Yönelimleri ve Bu Etkinlikleri Gerçekleştirme Düzeyleri, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), s. 12-28.
- Caldwell, L., Darling, N. (1999). Leisure Context, Parental Control, and Resistance to Peer Pressure as Predictors of Adolescent Partying and Substance Use: An Ecological Perspective. *Journal of Leisure Research*, 31 (1), 57-77.
- Çakır, V. (2005). Bir Sosyal Etkinlik Olarak Eğlence ve Televizyon. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, s. 123-142.
- Demiray, U. (1987). *Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Eccles, J.S., Barber, B.L., Stone, M., Hunt, J. (2003). Extracurricular Activities and Adolescent Development. *Journal of Social Issues*, 59 (4), 865-889.
- Erkal, M. (1992). *Sosyolojik Açından Spor*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Gökmen, H., Açıkalın, A. Koyuncu, N., Saydar, N. (1985). *Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri, Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri*. Ankara: Milli Eğitim gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri ve Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı Yayını.
- Fitzgerald, M., Joseph, A., Hayes, M., O'regan, M. (1995). Leisure Activities of Adolescent Schoolchildren. *Journal of Adolescence*, 18, 349-358.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Dinç, Y. (2003). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hills, P., Argyle, M., Reeves, R. (2000). Individual differences in Leisure Satisfaction: An investigation Of Four Theories Of Leisure Motivation. *Personality and Individual Differences*, 28, 763-779.

- İşkur. (2005). *Türkiye BİT Sektöründe Talep Edilen Beceri ve Mesleklere Dair Tahmin Çalışması*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçinde Gerçekleştirilen Pilot Çalışmaya ilişkin Rapor, (online erişim: 04.9.2006).
http://www.iskur.gov.tr/mydocu/IT%20Report-cnm%20tr-nk.doc
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon – Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karasar, N., Hakan, A., Can, G., Özdeş, K., Sözer, E., Gültekin, M., Anıl, H., Boyacı, A., Şenel, Aysın (1999). *Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri ile Beklenti ve Sorunları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Kılbaş, Ş. (2001). *Rekreasyon – Boş Zamanı Değerlendirme*. Adana: Anaca Yayınları.
- Korkmaz, A. (2000). *Yüksek Öğretim Gençliğinin Problemleri*. Milli Eğitim, 145, 41-45.
- Mangır, M., Alisinanoğlu, F., Müniroğlu, S. (1996). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinliklerinin İncelenmesi. *Çağdaş Eğitim*. 21 (227), 15-18.
- Osgood, D. W., Wilson, J. K., O'Malley, P. M., Bachman, J. G., Johnston, L. D. (1996). Routine Activities and Individual Deviant Behavior. *American Sociological Review*. 61 (4), 635-655.
- Öztürk, L. (2005). *Türkiye'de Dijital Eşitsizlik-Tübitak-Bilten Anketleri Üzerine Bir Değerlendirme*, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24, s. 111-131.
- Parker, Stanley. (1975). The Sociology of Leisure: Progress and Problems. *The British Journal of Sociology*, Vol. 26. s. 91-101.
- Piko, B. F., Vazsonyi, A. T. (2004). Leisure Activities and Problem Behaviours Among Hungarian Youth. *Journal of Adolescence*, 27, 717-730.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim-Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Terzioğlu, A., Yazıcı, M. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anlayış ve Alışkanlıkları (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 1-32.
- Tezcan, M. (1982). *Sosyolojik Açından Boş Zamanların Değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını.
- Tezcan, M. (1987). *Yurt Dışından Dönen Gençlerin Uyum Sorunları Eğitim Sistemi ve Çevreye Uyumluluğu*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Wilson, John. (1980). Sociology of Leisure. *Annual Review of Sociology*, Vol. 6. s. 21-40.

-
- Yılmaz, A. (2002). *18-30 Yaş Arası Yetişkinlerin Televizyon İzleme Eğilimleri ve Televizyonun 18-30 Yaş Arası İzleyici Üzerinde Etkileri (Erzurum Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yin, Z., Katims, D., Zapata, J. (1999). Participation in Leisure Activities and Involvement in Delinquency By Mexican American Adolescents, *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 21, s. 170-185.
- YÖK (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*, Ankara: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.

* * * *